

Jan Palach

Život

- Narodil se 11.srpna 1948 ve Všetatech
- Otec Josef a matka Libuše vlastnili cukrářskou dílnu a obchod, kde pracovali
 - Byla jim však kvůli poúnorovým změnám zabavena
 - Otec pracoval jako řadový dělník v pekárně, matka prodávala
- Starší bratr Jiří (o 7 let starší)
- Se svým otcem měli bratři velmi dobrý vztah, tak jeho smrt nesli velmi těžce, když prodělal infarkt ve svých 52 letech
 - Janovi bylo 13 let
 - Pro Jana to bylo obtížné, jelikož se v něm viděl, bral ho jako silnou osobnost, ke které vzhlížel (to on v něm probudil velkou zálibu v českou historii)
 - I když obyvatele Všetat říkali, že jejich otec byl hrubý, dokonce i ke svým dětem, Jiří s tímto tvrzením nesouhlasil
- Po otcově smrti často navštěvoval matku ve Všetatech
 - navštívil jí těsně před svou smrtí (na Vánoce)

Škola

- Studoval základní školu ve Všetatech
- Gymnázium v Mělníku
 - Byl velmi impulzivní (když ho v průběhu vyučování cokoli napadlo, vyletěl, především pokud s něčím nesouhlasil, ale nedělal to z důvodu, aby se předváděl, byl to popud vnitřní potřeby, nikoli horlivosti či šplhounství)
 - Jako student byl velmi přímý, na což nebyli učitelé příliš zvyklí (**přečíst ukázkou**)
 - Díky čemuž měl v kolektivu velmi zvláštní postavení (spolužáci ho respektovali, dokonce ho i obdivovali, i když on takové postavení nikdy nechtěl
 - ⇒ Byl však upřímný a vždy nedokázal zastat druhého člověka, zapojit se v záležitosti, která se ho osobně netýkala
 - Začal se vyhraňovat a orientovat se na humanitní předměty – miloval dějepis (s učitelem dějepisu trávil i hodiny po vyučování učitel řekl, že nesmírně rád debatoval), měl velký zájem o aktuální dění v republice a velmi rád četl
- Maturita – ruština 3, matematika 2, čeština 2, dějepis 1 jako jediný
- Filozofická fakulta v Praze
 - Toužil po studiu na FF, přestože splnil podmínky pohovoru, kvůli velkému počtu uchazečů nebyl přijat
 - Proto sel na **Vysokou školu ekonomickou**, kde absolvoval 4 semestry
 - Především v druhém ročníku rostl jeho zájem o aktuální dění v republice
 - ⇒ V lednu, když Jan studoval druhý ročník, byl v roce 1968 zvolen **Alexandr Dubček** tajemníkem Komunistické strany Československa (razil heslo socialismus s lidskou tváří), který si získal důvěru celého národa
 - ⇒ Došlo tak k otevření prostoru, větší svobodě – znamenalo to obrovský krok kupředu

- Vznikaly nové společenské organizace s politickým charakterem, takové, které nebyly závislé na moci komunistické strany
- Tisk zbaven cenzury, zločiny spojené i s komunistickou stranou vyšli na povrch v novinách i v televizi
- Od února 1948 došlo pocítění svobody
- Účastnil se na začátku léta 1968 pobytu v SSSR – pracovní brigáda, projížděli tam, zažili otrěsné zážitky, zemljanky s dětmi, nápisy: „Naše generace bude žít v komunismu“
 - ⇒ Zemjanky jsou zemnice, kde celá stavba byla pod zemí a nad povrchem terénu byla pouze střecha
 - ⇒ V červenci odjel i do Francie
- V srpnu roku 1968, poté, co se vrátil ze sovětského svazu z brigády, byl u matky, když zjistil, že došlo k obsazení Ruskem, začal se okamžitě balit a chtěl vyrazit do Prahy, matka ho ale přemlouvala, aby zůstal s ní. On však nedokázal být v ústraní, a zatímco matka byla v práci, odjel. V Praze hovořil s ruskými vojáky, říkal jim o jeho zkušenostech ze Sovětského svazu a celou akci fotografoval. Za pár dní se vrátil za matkou, aby jí mohl sdělit informace o událostech v Praze
- Na podzim 1968 se dostal na FF v Praze
 - ⇒ Obor historie a politická ekonomie
 - ⇒ Učitelé ho považovali za průměrného, oni však posuzovali pouze znalosti
 - ⇒ Vystříhával si důležité myšlenky spisovatelů a světových myslitelů spolu s důležitými články
 - ⇒ V tomto období byl podle jeho přátel umírněný, neúčastnil se žádných radikálních akcí
 - ⇒ Až na demonstraci 7. Listopadu 1968 (výročí bolševické revoluce v Rusku) kde ukázali svůj nesouhlas především studenti a mladí dělníci, mezi nimi byl i Jan se svým spolužákem z FF
 - Manifestace měla být však rozehnána veřejnou bezpečností, jeho spolužák se schoval, Jan šel dál (studenti se o tomto incidentu ne bavili, Jan byl ale očividně mlácen)
 - ⇒ Jan napsal práci, ve které sděluje své přesvědčení, že zemi hrozí sebezničení
 - Říká, že tomu předejdeme sjednocením, které je založeno na zásadách demokracie a humanismu
 - podle něj je nejdůležitější sebeuvědomění všech národů, všech lidí
= ukázka z knihy **VOJTOVÁ, Maria. Proč jsem nemluvila. Třebíč: Arca JIMfa, 1996, s 56 ISBN 80-85766-63-9,**
 - ⇒ Po této události následovalo listopadové plénum ÚVKŠČ, kde došlo k rozporu dvou proudů (radikálů, kteří chtěli pokračovat v polednové politice, a těch, kteří se chtěli přizpůsobit poinvazivní situaci). Výsledkem byla rezoluce, která ve společnosti způsobila velké zklamání (jelikož došlo k odklonu od socialismu s lidskou tváří)
 - Pečlivě zasedání sledoval
 - Nastal zlom
 - Jan byl velice zklamán nejen rezolucí, ale i samotným Dubčekem
 - Po této události byl Jan velmi činný – účastnil se studentské stávk, která reagovala na listopadové plénum UV KSČ, účastnil se nočních debat na FF

- Stávka nakonec nepřinesla žádné výsledky a nálada na FF se stávala čím dál ponuřejší, ale Jan nedokázal přijmout myšlenku, že se národ vzdal a o svou budoucnost se rozhodl neusilovat
- Jan se rozhodl na Vánoční svátky navštívit svou matku ve Všetatech
- Po novém střídavě jezdil do Prahy za svou přítelkyní Helenou a do Všetat za matkou, se kterou strávil poslední víkend
- 15. Ledna se zúčastnil pohřbu svého strýce (bratr matky) a následující den odjel brzy ráno do Prahy

Čin spekulace autora Jířího Lederera

- 16.1. 1969
- Jan přijíždí na kolej, kde napíše svůj poslední dopis
 - Tento dopis měl další 3 kopie – jedna byla poslána Svazu spisovatelů, Luboši Holečkovi (aktivista studentského hnutí) a Ladislavu Žižkovi (kamarád z ekonomické školy)
- Když stojí před poštou, rozhoduje se – nebude cesty zpět, to, co sdělil v dopise, bude muset uskutečnit, takový už byl – dané slovo pro něho bylo svaté
- Poslední 3 Janovi hodiny života jsou nejasné, jelikož výsledky policejního šetření Veřejné bezpečnosti nebylo možno získat
- Beznín pravděpodobně kupoval na Opletalově ulici
- Poté šel k rampě Národního muzea, kde bylo vždy velké množství lidí
- Polil se benzínem, i když jednal nápadně, lidí si ho až do poslední chvíle nevšimli, vzal zápalku a škrtl. Bežel před Dům potravin, tam však upadl a v okamžiku k němu přiběhl Jaroslav Špirk, který přes něj hodil svůj kabát a uhasil tak oheň
 - Nahrávka svědectví Jaroslava Špirka na youtube
<https://www.youtube.com/watch?v=aZhTSzNebWc>
- Jeho tělo bylo převezeno do nemocnice v Legerově ulici, kde se o něj starala Marie Vojtová do jeho smrti 19.1. 1969
 - Nahrávka rozhovoru doktorky Zdeny Kmuničkové a Jana Palacha
https://www.youtube.com/watch?v=V0mz_9msSFE
- Následoval Jan Zajíc, Sándor Bauer (Budapešť), Josef Hlavatý (Plzeň)
- Jeho čin mohly ovlivnit události, které byly připomínány v televizních novinách. Zmiňovali se o mladíkovi, který před kongresem v USA zapálil povolávací rozkaz do války ve Vietnamu, byly připomenuty protesty muže z roku 1965, dívky a muže v roce 1967, kteří se zapálili
- 19.1 byla držena za Jana Palacha tryzna do následujícího dne, na tuto událost Olbram Zoubek přinesl plastiku Janova obličej, kterou sejmul po jeho smrti a dal ji do čela rampy
- Komunisté říkali, že šlo o podvod pravicových oportunistů (nebyl to hrdinský čin)
 - Studený oheň – skupina studentu ho přesvědčila, že se mu nic nestane, že bude studený plamen
- Palachová – šla k právničce Dagmar Burešové, aby dali žalobu na ochranu osobnosti, aby výrok odvolali
- Neustále i sledovala STB

- Po Janově smrti byla uspořádána sbírka, a z jejího obnosu měla být postavena socha, ale kvůli normalizaci to nebylo možné, proto rodina nechala za peníze udělat náhrobek, komunisté ho však 18 dní po položení ho zlikvidovali (až po několika letech později byl znovu vytvořen)
- Až v 80 letech před revolucí se zdálo, že lidé pochopili oběť Jana Palacha
- Jakub Schwarz Trojan o pohřbu <https://www.youtube.com/watch?v=INjUKqpSbcg>
- Společenská situace a co předcházelo upálení Palacha
<https://www.stream.cz/slavedny/547775-den-kdy-se-upalil-jan-palach-16-leden>
-

Jan Palach měl obrovský vliv na společnost a jeho čin je neustále připomínán jako hrdinský, jelikož **Musel zemřít, aby ostatním otevřel oči**

Názory na Jana

- Měl velmi silný vztah k životu a ostatním
 - Když byl v Praze za okupace, rozhodl se dostat na Hrad, aby na něm prezident republiky nebyl sám, obklíčen, až byl nakonec chycen sovětským vojákem
- Humanismus pro něho nebyl proklamací všeobecných zásad, ale praktickou zásadou každého dne
 - Vedl ho k činnosti, měl nutnost vystoupit
- Všichni ho popisují jako osobu s čitým charakterem
 - Může za to otec, který mu vyprávěl o Husovi a Žižkovi, což mělo velký vliv na jeho charakter
- **Velké myšlenky je třeba nejen mít, ale je třeba umět je vyslovit. ... a prosadit** (doplnil pro něj nejdůležitější myšlenku z novin)
 - Nešlo mu jen o krásu myšlenky, ale o umění její realizace – vypovídá to o jeho osobnosti

Zdroje :

- BLAŽEK, Petr, Patrik EICHLER, Jakub JAREŠ a Michala BENEŠOVÁ. *Jan Palach '69*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2009. ISBN 978-80-7308-237-6.
- LEDERER, Jiří. *Jan Palach: zpráva o životě, činu a smrti českého studenta*. Praha: Novinář, 1990. ISBN 80-7077-408-8.
- SOZANSKÝ, Jiří. *1969 - rok zlomu*. Praha: Symposion, 2015. ISBN 978-80-904962-4-8.
- TOPOLOVÁ, Barbara. *Ve jménu života vašeho: sborník uspoř., ed. přípr. a red. Barbara Mazáčová, Veronika Pokorná, Pavel Suchánek*. Redaktor Veronika POKORNÁ, redaktor Pavel SUCHÁNEK. Praha: Karolinum, 1991.
- VOJTOVÁ, Maria. *Proč jsem nemluvila*. Třebíč: Arca JiMfa, 1996. ISBN 80-85766-63-9.
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10178479416-poselstvi-jana-palacha/20856226883/>